

Werkcomité. Er was door dit comité inderdaad veel werk verzet, om alles goed te doen verlopen. Dat er zoveel deelnemers waren, meende de voorzitter te mogen toeschrijven aan de gemoedelijke sfeer, die vanaf het begin op zo'n werkkamp heerst. Een andere omstandigheid, die meewerkt, is goed weer. Om hiervan zeker te zijn had hij volgens goed gebruik een flinke worst beloofd aan Clara, die, zoals gebleken is, haar naam, die "de lichtende of heldere" betekent, eer aangedaan heeft.

Zoals te doen gebruikelijk is, droeg de voorzitter van het vorige Werkkamp, dat in Aarle-Rixtel werd gehouden, vervolgens het vaandel, dat zij vanaf 1971 in bezit hadden gehad, aan de nieuwe kampleider over. Hij "vereerde" het vaandel met een zilveren schild met het wapen van Berthold van Heesel.

De heer Vermeeren bracht hiervoor dank aan voorzitter Prinsen van Aarle-Rixtel en tevens aan de velen, aan wier medewerking het te danken was, dat dit kamp in Nuenen kon worden gehouden. Aan de heer H. Mandos, voorzitter van de organiserende kring "Kempenland" werd daarna verzocht om het kamp officieel te openen. Hij vertelde, dat hij er erg tegen op gezien had om in een stad een Werkkamp te organiseren en dat hij, toen eenmaal de toezegging was gedaan, erg nieuwsgierig was, hoe men dat zou aanpakken. Toen men het echter in samenwerkingsverband ging doen, kreeg hij vertrouwen, dat een en ander goed zou verlopen. De natuur is rond Eindhoven wel erg aangetast, maar gelukkig is in Nuenen en Gerwen nog een mooi stuk natuur bewaard. Hij wenste allen veel plezier en een vruchtbaar Werkkamp, om zo de onderlinge band en het streven naar behoud van het goede te versterken.

De voorzitter van het Werkcomité dankte de heer Mandos en deelde verder mee, dat er een tekenwedstrijd zou worden gehouden onder de deelnemers, waarvoor 25 reproducties van werken van Vincent van Gogh zouden worden beschikbaar gesteld. Verder vertelde hij, dat het insigne van het Werkkamp, een plaquette van gebakken klei, vervaardigd was door een jonge kunstenaar uit Nuenen.

Als voorbereiding op de fietstocht van de volgende dag, donderdag 10 augustus 1972, gaf de heer H. Nagtegaal een historische causerie met dia's over hetgeen we allemaal te zien

zouden krijgen; de heer S.Zoetmulder vertelde een en ander over de drie watermolens, die hier in de omgeving nog aanwezig zijn en die in de fietsroute waren opgenomen. Jammer, dat de sprekers door het lawaai in de naburige cafézaal moeilijk te verstaan waren.

Donderdagmorgen werd er om 9 uur gestart met een bezoek aan de oude St.Clemenskerk in Gerwen, die sinds 1967 niet meer in gebruik is, omdat in dat jaar een nieuwe kerk werd gebouwd. De oude Clemenskerk staat onder monumentenzorg en zal worden gerestaureerd. In haar tegenwoordige vorm dateert zij uit de 15e eeuw. Reeds 2 eeuwen eerder werd zij gebouwd als een eenvoudige kruiskerk, het onderste gedeelte van de toren dateert uit die tijd. Deze werd later verhoogd en voorzien van klokken; een van de tegenwoordige klokken is van het jaar 1587. Binnen is er veel aan te restaureren, want er is sedert 1967 veel in vernield door vandalen.

Langs verharde en nog meer zandwegen, lopende door mooi natuurgebied met veel houtgewas, kwamen we in de buurtschap Hooidonk, waar een kapel, in 1954 gebouwd op de plaats van een vroegere kapel, herinnert aan de Priorij Hooydonk, een klooster voor adellijke dames, die leefden volgens de regel van St. Augustinus. Dicht bij de voormalige priorij ligt de Hooydonkse watermolen, indertijd eigendom van genoemd klooster. De molen is erg onderkomen en niet meer in gebruik; wel woont er nog een mulder bij, die maalt en mengt met gebruik van electriciteit.

In het nabijgelegen Nederwetten, dat dit jaar zijn 750-jarig bestaan herdenkt, lieten de zusters van Hooydonk omstreeks 1250 een kerk bouwen voor de omliggende hoeven, toegewijd aan St. Lambertus. Deze kerk werd herhaalde malen verbouwd en in 1898 afgebroken. Alleen de toren bleef staan met twee klokken er in, die in 1920 naar de nieuwe kerk van Nederwetten, gebouwd in 1894-95, werden overgebracht. Van de oude toren is in 1958 de spits afgewaaid en de ruïne verkeert in erg verval.

In de nieuwe St. Lambertuskerk is nog aanwezig een hardstenen wijwatervat uit de eerste helft der 17e eeuw en uit de oude kerk afkomstig.

Na een kop lekkere Nederwettense koffie van slechts 50 ct ging het weer langs landwegen en enkele oude boerderijen

naar Soterbeek", een landgoed, toebehorende aan de burgemeester van Nuenen, Jhr. Smits van Oijen. De villa, waarin de burgervader woont, is gebouwd op de fundamenten van het voormalige Augustinessenklooster van dezelfde naam. De zusters moesten op bevel van de Staten-Generaal hun klooster voor 1 mei 1732 verlaten; zij verhuisden toen naar Deursen bij Ravenstein, waar ze nu nog wonen.

In het pas geopende sportpaviljoen "De Lissevoort" werd het gezelschap ontvangen door B & W van Nuenen; door het gemeentebestuur werden 2 consumpties en een koffietafel aangeboden.

In de namiddag werd het natuurgebied aan de andere kant van Gerwen en Nuenen verkend. We bezichtigden de draaiende watermolen van Opwetten, vroeger een koren- en zaagmolen. Hier woonde nog de oude mulder, 99 jaar oud, die Vincent van Gogh nog had gekend, voor wie hij meermalen tegen beloning van een kwartje vogelnestjes had uitgehaald om ze te kunnen schilderen. Het was de bedoeling om daarna een wandeling te maken door het dorp Nuenen, doch wegens tijdgebrek kwam hiervan niets terecht, daar de deelnemers weer op tijd in "De Linde" moesten zijn voor het diner.

Na het diner brachten de Schutten van Nederwetten, Nuenen en Gerwen een gezamenlijke vendelhulde aan de deelnemers van het Werkkamp. Een kleurrijke gebeurtenis, die gevolgd werd door een vocaal concert van het Gemengd Koor van Gerwen van een 50 à 60 personen. Het werd een zeer goed verzorgde uitvoering, waarvoor niets dan lof.

Een gezellig samenzijn, onderbroken door liederen uit Den Brembos onder de beproefde leiding van de hr. Dorenbosch, besloot deze eerste, wel wat ruim bezette dag. De dagverslagen van Theo van de Ven - op rijm - en van Wim van Rooij, in de vorm van een soort psalm, waren geestig en oogstten veel applaus.

Vrijdag 11 augustus was bestemd voor een bezoek aan Eindhoven. Om 10 uur werden we verwacht op het stadhuisplein om een bezoek te brengen aan het nieuwe stadhuis, waar allereerst de archivaris enige oude documenten liet zien, waarin verschillende privileges aan Eindhoven werden toegekend, o.a. van Willem van Craenendonk, een van de heren van Eindhoven en van

Philips II bij zijn regeringsaanvaarding. Een rondleiding door het stadhuis bracht ons in de burgerhal, de twee trouwzalen en de raadzaal, waarin de wapens van Eindhoven en de geannexeerde gemeenten hangen. Een 13e eeuwse gobelin siert de koffiekamer van de raadsleden.

Daar niet het hele gezelschap tegelijk in het gemeentehuis kon worden rondgeleid, bezocht een gedeelte intussen het museum Kempenland, ondergebracht in het gebouw waar vroeger het kantongerecht zijn onderkomen had. Stratumseind 32. Er was daar een uitgebreide tentoonstelling van schilderijen uit particulier bezit van boerderijen, molens, landschappen e.d. Een interessante verzameling. Ook het vast bezit van het museum, als oude ambachtsvoorwerpen, stolpbeelden, oude kaarten enz. is een bezoek ten volle waard.

Anderen bezochten intussen de St. Catharinakerk met haar twee ranke torens in het hart van de stad gelegen. De kerk is een schepping van de bekende architect Dr. P. J. Cuypers en werd gebouwd in de jaren 1860 tot 1867.

Om 12 uur werden de deelnemers aan het Wrkkamp op het gemeentehuis officieel begroet door wethouder Mevr. de Vries-van Haften. Zij hield een korte causerie over de Brabantse, speciaal de Kempische koffietafel de tekst van deze causerie zal aan alle deelnemers worden toegezonden. Mogelijk kunnen we er later nog eens op terugkomen. Een brandewijntje met kandij behoort er in ieder geval bij. Na de koffietafel werd een bustocht gemaakt door de nieuwe stadswijken, waarbij de nodige toelichting werd gegeven.

Een bezoek aan Eindhoven zonder in de Boerenleenbank te zijn geweest is niet volledig; we werden er ontvangen door de heer van Amersfoort. De heer van Poppel vertelde over de rijke verzameling munten, die aldaar aanwezig is; munten uit de Griekse en Romeinse tijd, uit de eerste tijd van het hertogdom Brabant, van diverse steden in Bourgondië tot de zinken noodmunten uit de laatste wereldoorlog. Hij gaf eveneens een overzicht over het ontstaan en de ontwikkeling van de munten.

Vanaf de bovenste verdieping van het meest moderne bankgebouw had men een overzicht over stad en omgeving. Er was ook gelegenheid om de geweldige kluis te bezichtigen, waar het geld - waarschijnlijk ook van velen van ons - en andere

kostbaarheden veilig worden bewaard.

Terug in Gerwen wachtte ons het goed verzorgde diner, waarna door de heer Janssen van de Contactcommissie van Brabants Heem dank werd gebracht aan de heer Kakebeeke in verband met de tentoonstelling in het museum Kempenland en voor al zijn werk t.b.v. Brabants Heem. Ook voor het werk dat de heren Drijvers en van Breugel verrichten voor het in stand houden van oude boerderijen werd een woord van oprechte waardering gesproken.

Dat de Heemkundekringen ook in het westen van Brabant waakzaam zijn, bleek uit een schrijven van de kring Chaam, waarin werd bericht, dat men gaat protesteren tegen de aanleg van een weg, die door drie landgoederen voert. Een algemeen applaus was het antwoord op het bekend maken van dit schrijven.

Voor het gezellig samenzijn in de avond waren ook de gastvrouwen en gastheren van de deelnemers uitgenodigd. De prijzen werden uitgereikt voor de beste schetsen en de oplossing van de puzzle. De wisseltrofee, de Bram van Brabant, ging over van Gemert naar Nuenen. Diverse dankwoorden werden nog gesproken o.a. aan de beheerder van "De Linde", de hr. Smits en aan zijn vrouw, de keukenprinses, voor de goed verzorgde diners.

De heer Vermeeren sloot de officiële zitting met het verzoek om de volgende dag om half tien in de kerk van Tongerle aanwezig te zijn.

Zaterdag 12 augustus. Om half tien verzamelden de fietsers zich voor de St. Martinuskerk van Tongerle, een neogotisch gebouw van architect Cordy uit Rotterdam. Deze kerk is gebouwd in 1887-1889, nadat de oude kerk, jammer genoeg, was afgebroken. Aldus vertelde ons de heer Peynenburg, archivaris van het bisdom Den Bosch en een der deelnemers aan het kamp. De parochiekerk werd oorspronkelijk bediend door een der leden van het kapittel van de St. Cathrien in Eindhoven.

Uit de oude kerk zijn nog aanwezig een prachtig 15e eeuws groot eikenhouten kruisbeeld, een houten beeld van St. Martinus te paard uit 1560, een zilveren monstrans uit 1768 en enkele andere antieke beelden.

L ngs de buitenkant van Eindhoven, waar een groot aantal nieuwe en lelijke huizen bijna gereed zijn - ik beklag de

mensen, die er straks moeten wonen - kwamen we in Riel, een oud gedeelte van Zesgehuchten en vervolgens in Waalre, het doel van de tocht van deze dag. Eerst werd hier het St. Wilibrordus-kerkje bezocht, door architect Valk in 1940-41 met behulp van monumentenzorg in zijn oorspronkelijke staat teruggebracht. Sedert 1945 worden hier jaarlijks de Brabantse gesneuvelden herdacht. Op het oude kerkhof ligt hier de schrijver Antoon Coolen begraven, die jarenlang in Waalre heeft gewoond.

Het slot van de fietstocht van deze dag was een bezoek aan de buurtschap Loon, door de zorg van de hr. A. Kakebeeke nog juist op tijd tot beschermd dorpsgezicht verklaard. Men vindt er nog een driehoekige hergang, beplant met tientallen eiken, en omzoomd door mooie langgevelige boerderijen; in één daarvan is nog een potstal aanwezig.

De burgemeester van Waalre, de hr. Osse, sprak hier de deelnemers toe, we werden begroet door een "Brabantse moeder", die met den krommen errem kwam en het gemeentebestuur bood een koffietafel aan. Met de dagverslagen van Theo van de Ven en Wim van Rooij en met diverse dankwoorden werd het 24ste Werkkamp van Brabants Heem gesloten.

Van onze kring Gemert waren aanwezig de voorzitter Ch. van Schijndel, de secretaris M. H. J. Pennings, de heren M. de Wit en Arn. Rooderkerken, leden van het bestuur en zuster Monica Goossens van Nazareth. Van het volgende kamp, het 25ste, dat in 1973 in Gemert wordt gehouden, heeft men hoge verwachtingen. Met behulp van wale van onze leden hopen we die verwachting waar te maken. U hoort er t. z. t. nog van.

M. H. J. Pennings.

L I E D V A N S I N T S E V E R U S .

Ter eer van Sint Severus
Den Bisschop wijd vermaard,
Den Schutspatroon der wevers
Stijgt een loflied op van d'aard.
Wij, zijn beschermelingen,
Vergaderd om zijn troon
Wij, leden van 't Hoogambacht }
Bezingen ons patroon. } bis.

en de geschiedenis van dorp en streek wordt hier een unieke kans geboden om vertrouwd te raken met de manier, waarop zij bij hun onderzoek te werk moeten gaan.

Het is ondergetekende bekend, dat er ook bij vele van onze leden hiervoor belangstelling bestaat. Het Bestuur van onze kring zou daarom gaarne zien, dat deze personen zich opgeven voor deze cursus, liefst zo spoedig mogelijk. Het lijkt mij het eenvoudigste, wanneer de eventuele deelnemers aan deze cursus zich schriftelijk melden bij ondergetekende, we kunnen dan mogelijk het vervoer naar Den Bosch gezamenlijk regelen. Als de cursus doorgaat, ontvangen de deelnemers nog nader bericht.

M.H.J.Pennings.

Binderseind 36. Gemert.

HET HEEMKUNDIG WERKKAMP VAN BRABANTS HEEM VAN 9-12 aug.1972.

Op woensdag 9 augustus 1972 kwam een groot aantal deelnemers - circa 140 - tegen 5 uur in de namiddag naar Gerwen om aldaar in café "De Linde" schuin tegenover de oude kerk de nodige documenten in ontvangst te nemen. De deelnemers werden ruim van diverse papieren voorzien, een programma met toelichting en de namen van de deelnemers, een routebeschrijving van de fietstochten, de nieuwste informatiegids over Nuenen c.a., wat er zoal te zien en te beleven is in Waalre, een platte grond van de stad Eindhoven en hoe men daar zijn dag nuttig en aangenaam kan doorbrengen. Dit alles vanwege het feit, dat het Werkkamp werd georganiseerd door de kring "Kempenland", die op zijn beurt weer de pas-opgerichte kring "Dendreyenhornick" te Nuenen had te hulp geroepen en zo kwam men uiteindelijk terecht in Gerwen, een van de dorpen, die bij Nuenen horen.

Nadat de kampbescheiden aan de deelnemers waren uitgereikt, werden er boterhammen, goed belegd met kaas of ham, zoals bij een Brabantse boterham past, gepresenteerd met een kop koffie. Deze lieten zich, naar ik hier en daar zag, goed smaken. Degenen, die bleven logeren, gingen daarna naar de verschillende adressen, om met hun gastheren of gastvrouwen kennis te maken.

Om acht uur stroomde "De Linde" weer vol, waar de officiële opening zou plaats hebben. Het eerst werd een woord van welkom gesproken door de heer C.Vermeeren, voorzitter van het